

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Psühholoogia instituut

Kristel Lall

Naiselikkuse tajumine ja seos enesehinnanguga

Uurimistöö

Juhendaja: Liisi Ausmees, *PhD*

Läbiv pealkiri: Naiselikkus ja seos enesehinnanguga

Tartu 2026

Naiselikkuse tajumine ja seos enesehinnanguga

Lühikokkuvõte

Uurimistöö eesmärgiks oli uurida naiste tajutava naiselikkuse, naiselikkusele omistavate isiksuseomaduste ja enesehinnangu vahelisi seoseid. Uuringus kasutati 92 osaleja andmeid ning valimi keskmine vanus oli 30,93 eluaastat ($SD = 11,76$). Seoste uurimiseks kasutati enesehinnatud naiselikkuse ja enesehinnangu üksikküsimusi ning isiksuseküsimustiku 100NP (*One Hundred Nuances of Personality*) väidete alusel antavaid naiselikkuse hinnanguid. Tulemused kinnitasid püstitatud hüpoteesi, et madalama tajutava naiselikkusega naistel on madalam enesehinnang. Tulemused näitasid, et statistiliselt oluline seos naiselikkuse väidete hinnangute ja enesehinnatud naiselikkusega ilmnis vaid ühe väitega – „Oskab paljusid asju hästi“. Naiselikkuse väidete hinnangute ja enesehinnangu seose tulemused näitasid, et statistiliselt oluline seos ilmnis väidetega „Võimaluse korral kipub ta kiitlema“ ja „Maksab kätte, kui keegi teda solvab“. Kokkuvõttes võib öelda, et kuna seosed ilmnisid üksikute väidetega, siis naise enesehinnang pigem ei ole seotud sellega, kuidas naine tajub naiselikuks peetavaid omadusi, ning see, kui naiselikuks inimene ise end peab, ei ole samuti tema naiselikkuse hinnangutega eriti seotud. Uuring aitas mõista, et naiselikuks peetavate omaduste ja enesehinnangu ning naiselikkuse seos avaldub pigem naise enesetajus, mitte hinnangutes naiselikeks peetavatele omadustele.

Märksõnad: naiselikkus, isiksuseomadused, enesehinnang

Femininity perception and association with self-esteem

Abstract

The aim of the study was to investigate the relationships between women's perceived femininity, personality traits associated with femininity, and self-esteem. The study used data from 92 participants, with a mean age of 30,93 years ($SD = 11,76$). To examine these relationships, individual questions on self-rated femininity and self-esteem were used, as well as femininity ratings based on statements from the 100NP (*One Hundred Nuances of Personality*) personality questionnaire. The results confirmed the hypothesis that women with lower perceived femininity have lower self-esteem. The results showed that a statistically significant correlation between femininity assessments and self-rated femininity was found for only one statement: "She is good in many things." In terms of the relationship between femininity statement ratings and self-rated femininity, the results showed that a statistically significant correlation emerged with the statements "Tends to brag when given the opportunity" and "Takes revenge when someone insults her." In summary, it can be said that since the correlations appeared in individual statements, a woman's self-assessment is not particularly related to how she perceives characteristics considered feminine, and how feminine a person considers herself to be is also not particularly related to her assessment of her femininity. The study helped to understand that the connection between characteristics considered feminine, self-esteem, and femininity is manifested more in a woman's self-perception than in her assessment of characteristics considered feminine.

Keywords: femininity, personality traits, self-esteem

Soorollid on ühiskonnas läbivalt olnud aktuaalne teema. Sooliste omaduste - mehelikkuse ja naiselikkuse uurimine on olnud 20. sajandi psühholoogia üks olulisemaid uurimisvaldkondi ja mehelikkuse/naiselikkuse sisu on tuttav isegi neile, kes pole soorollide uurimisega kursis (Morawski, 2006). Ometigi tunduvad meie ühiskonnas soorollid olevat vähem selgelt määratletud kui kunagi varem (Josephs jt, 1992). Ühiskonnas on toimunud muutused seoses soorollide ja tajutud ootustega. Kõige suurem üleminek traditsioonilistest soorolli hoiakutest on toimunud Ida-Euroopas, kaasaarvatud Eestis (Knight ja Brinton, 2017). Naistel on võimalus asuda uutele ametikohtadele ja rollidesse, millega võivad arusaamad naiste omadustest muutuda, et olla kooskõlas uue reaalsusega (Haines jt, 2016). Negara ja Khayru (2022) toovad välja, et üks peamisi probleeme, mis tuleneb muutuvatest mehelikkuse ja naiselikkuse kontseptsioonidest kaasaegses ühiskonnas, on tasakaalu puudumine sotsiaalsete ootuste ja individuaalse eneseväljenduse vahel. See võib põhjustada inimesele tunde, et nad on lõksus soorollides, mida nad ise valinud ei ole, ning võib takistada nende isiklikku arengut ja psühholoogilist heaolu (Negara ja Khayru, 2022). Rosenberg jt (1995) leidsid, et üldine enesehinnang on tugevalt seotud psühholoogilise heaoluga. Uuringute tulemused (Josephs jt, 1992) näitavad, et naiselikud omadused, mis seostuvad sotsiaalsete suhete ja emotsionaalse lähedusega (nt hoolivus, empaatia), võivad naiste enesehinnangut toetada. Aga üldiselt on instrumentaalsed (maskuliinsed) omadused tugevamad enesehinnangu ennustajad (Bem, 1977 ja Spence jt, 1975). Varasemad uuringud on leidnud mehelike omaduste seoseid kõrge enesehinnanguga ja naiselike omaduste täpsem sisuline mitmekesisus on vähem uuritud. Käesolev uurimistöo keskendub sellele, kas see kui naiselikuks end naine ise peab, on seotud tema enesehinnanguga. Lisaks, kas naise enesehinnatud naiselikkus on seotud sellega, mis omadusi ta peab naiselikuks. Samuti on oluline vaadata kas naise enesehinnanguga on seotud see, milliseid omadusi naine peab naiselikeks.

Isiksuse struktuur ja soolised erinevused

Viie faktori mudelist tulenevalt on isiksuse struktuur hierarhiline (McCrae ja Costa, 1997) ja omadused on järjestatud kitsastest ja spetsiifilistest laiemate ja üldisemate kalduvuste suunas (Costa ja McCrae, 1999). Neurotilisuse, ekstravertsuse, avatus kogemustele, sotsiaalsuse ja meelegekindluse dimensioonid moodustavad hierarhia kõrgeima taseme (Costa ja McCrae, 1999). Igal dimensioonil on omakorda kuus alatahku (Costa ja McCrae, 1998), mida kasutatakse vastavate dimensioonide madalama taseme omaduste tähistamiseks (Costa ja McCrae, 1995).

Näiteks sotsiaalsuse alatahud on usaldus, siirus, omakasupüüdmatus, järeleandlikkus, tagasihoidlikkus ja osavõtlikkus (McCrae ja Costa, 1997). McCrae (2015) pakkus välja, et isikuseomaduste hierarhias on tahkudel tähendusrikas alatasand, mida nimetatakse nüanssideks. Nüansid on üksikud väited või väga sarnaste väidete rühmad tahkude sees. Isiksuse nüansside uurimine annab võimaluse individuaalsete erinevuste kirjeldamiseks (Mõttus jt, 2017).

Weisberg jt (2011) leidsid, et naistel on kõrgeim sotsiaalsuse dimensioon, kuid meelegi kindluse ja avatuse puhul soolisi erinevusi ei leitud. Marusic ja Bratko (1998) leidsid, et naistel on keskmisest kõrgem neurootilisus ja avatus kogemustele, ning vähesel määral kõrgem sotsiaalsus. Soolisi erinevusi ei leitud ekstravertsuses ja meelegi kindluses. Soolised erinevused olid kõige püsivamad neurootilisuse dimensioonis, kus naised said kõrgemaid tulemusi kui mehed kõigis alatahkudes. Pooled nelja ülejäänud dimensiooni alatahud näitasid märkimisväärseid soolisi erinevusi. Schmitt jt (2008) uuringus leiti, et naised said kõrgemaid tulemusi kõigis viies isiksusedimensioonis, kuid suurimad sugudevahelised erinevused olid neurootilisuses, avatuses ja sotsiaalsuses, kus naised said kõrgemaid skoori kui mehed. Koondindeks, mis näitas keskmist sugudevahelist erinevust kõigi viie isiksusedimensiooni põhjal näitas, et Eestis on meeste ja naiste isiksuse erinevused mõõdukad. Costa jt (2001) uuringus raporteerisid naised kõrgemat sotsiaalsust, soojust, avatust tunnete ja neurootilisust ning mehed kõrgemat enese kehtestamist ja avatust ideedele. Feingold (1994) leidis metanalüüsis samuti meestel kõrgemat enesekehtestamise omadust. Naistel oli kõrgem ärevus, sotsiaalsus, usaldus ja tundlikkus. Soolised erinevused isiksuses on paradoksaalselt soolise võrdõiguslikkuse ühiskondades suuremad kui soolise ebavõrdsuse ühiskondades (Lippa, 2010). Uuringud näitavad, et meeste ja naiste vahel esineb soolisi erinevusi isiksuseomadustes Suures Viisikus, kus naistel on kõrgem neurootilisuse ja sotsiaalsuse tase.

Sooroll ja soostereotüüp

Isiksuse soolistest erinevustest eraldi käsitletakse mehelikkust ja naiselikkust pigem soorollide/soostereotüüpide kontekstis. Eagly ja Wood (2012) sõnastavad soorollid kui ootused meeste ja naiste käitumisele. Üldiselt võib soorollide eelistusi eristada soorollide omaksvõtmisest tegevuste või omaduste põhjal, mida inimene eelistab teha või omada, võrreldes nendega, mida ta tegelikult ilmutab ja pole sugugi ebatavaline leida lahknevusi nende kahe konstrukti mõõtmiste vahel (Constantinople, 1973). Soorollid suunavad enamikku täiskasvanuid järgima soorollide

ootusi, kuna ühiskond kipub pigem heaks kiitma ja toetama neid, kes käituvad vastavalt neile rollidele (Eagly ja Wood, 2013). Kui ühe ühiskonna liikmetel on sarnased tähelepanekud, muutuvad need uskumused ühisteks kultuurilisteks ootusteks (Eagly jt, 2020). Soolised stereotüübid tulenevad seega inimeste tähelepanekutest naiste ja meeste sotsiaalsete rollide kohta (Eagly ja Wood, 2012; Eagly ja Steffen, 1984) ja viitavad konsensuslikele või kultuuriliselt jagatud uskumustele meeste ja naiste omaduste kohta (Eagly jt, 2020). Seega, üldised uskumused meeste ja naiste kohta ehk stereotüübid moodustavad soorollid (Eagly ja Wood, 2012). Sotsiaalse rolli teooria järgi toob soorollide muutus kaasa ka soostereotüüpide muutuse (Eagly ja Steffen, 1984).

Stereotüübi täpsus omakorda viitab sellele, mil määral rühmade kohta käivad uskumused vastavad nende rühmade omadustele (Jussim jt, 2015). Sotsiaalse rolli teooria järgi, kuivõrd soorollid toovad kaasa vastava käitumise ning inimesed on naiste ja meeste mineviku ja oleviku rollide täpsed vaatlejad, on nad tõenäoliselt üsna täpsed ka naiste ja meeste omadustes toimunud muutuste osas (Diekman ja Eagly, 2000). Stereotüübid võivad tekitada ebaõiglaseid eelarvamusi varjates sotsiaalset rühmade mitmekesisust ning jättes kõrvale individuaalsuse (Eagly ja Hall, 2025).

Naiselikkuse ja mehelikkuse mõõtmine

Oluline on mõista, et inimesed saavad olla androgüünsed ehk omada nii mehelikke kui naiselikke omadusi (Bem, 1974) ning sellele hakati oluliselt tähelepanu pöörama 1970ndatel. Varasemalt leiti, et mehelikkus ja naiselikkus on ühe telje kaks äärmust ning Terman ja Miles (1936) löid hoiakute ja huvide analüüsi testi (AIST). Testis on küsimused stereotüüpsete hobide, hoiakute ja huvide kohta. Terman ja Miles koostasid testi, et anda faktilisem alus tavalistele mehelikkuse ja naiselikkuse kontseptsioonidele, uurides milles mehed ja naised erinesid (Morawski, 2006). Anne Constantinople (1973) oli kui teerajaja, kes leidis et naiselikkus ja mehelikkus ei ole ühe skaala vastanduvad äärmused vaid eraldiseisvad konstruktid. Ta tõi ka senise soorollide uurimise kriitikana välja, et olemasolevad andmed viitavad selgelt mitmemõõtmelisusele, ning ühelgi testil ei ole ühtseid alaskaalasid, mida saaks eraldi hinnata (Constantinople, 1973).

Kaks tuntumat mõõtevahendit (Stets ja Burke, 2000), mis tekkisid soovist mõõta mehelikkust ja naiselikkust eraldi skaaladel, sõltumatutes dimensioonides on *Bem Sex Role Inventory* (BSRI) ja *Personal Attributes Questionnaire* (PAQ). Bem (1974) BSRI palub inimesel

märkida 7-punktilisel skaalal, kui hästi igatüüsi 60-st mehelikust, naiselikust ja neutraalsest isiksuse omadusest teda kirjeldab. Iga soorolli kohta on 20 väidet. Mehelikkust kirjeldavad omadused on näiteks agressiivne, domineeriv, analüütiline – mida nimetas instrumentaalsuseks. Naiselikkust kirjeldavad omadused on õrn, lojaalne, häbelik, mida nimetas ekspressiivsuseks. Neutraalsed omadused on näiteks õnnelik, sõbralik, abivalmis. (Bem, 1974). Mehelikkuse ja naiselikkuse skoorid näitavad, mil määral inimene peab mehelikke ja naiselikke isiksuseomadusi enda kohta iseloomustavateks (Bem, 1974). Androgüünisel inimesel on nii naiselikud kui mehelikud omadused kõrgel tasemel. *Personal Attributes Questionnaire* on viiepunktiline Likert-tüüpi skaala, mis annavad kolm alaskaala tulemust: naiselik, mehelik ja soospetsiifiline (Choi ja Jenkins, 2000). PAQ (1975) moodustati 24 punktist, mis näitasid olulisi erinevusi tüüpiliste meeste ja naiste hinnangutes. Skaala hõlmas selliseid elemente nagu agressiivsus, võistluslikkus ja domineerivus, mida Spence nimetas instrumentaalsuseks, ning naiselikkuse skaala hõlmas selliseid elemente nagu õrnus, lahkus ja teiste mõistmine, mida Spence nimetas ekspressiivsuseks (Eagly ja Wood, 2017). Sellistes küsimustikes on naiselikkuse väited uuritavatele ette antud, mis ei pruugi anda täpseid tulemusi. Stereotüüpide hindamisel on kasutatud ka isiksuseküsimustikke, näiteks Suure Viisiku küsimustikku. Kõige olulisemad seosed leiti viie isiksuse dimensiooni ning mehelikkuse ja naiselikkuse vahel (Marusic ja Bratko, 1998). Naiselikkus seotus kõigi sotsiaalsuse alatahkude ning mehelikkus kõigi ekstravertsuse alatahkudega. Mehelikkus seostus ekstravertsuse ja kohusetundlikkusega ning naiselikkus sotsiaalsusega. Lippa ja Connelly (1990) leidsid USA uuringus tugevaima seose mehelikkusel avatus kogemustele ning ekstravertsusega, samas kui nõrgeim seos oli mehelikkuse ja neurootilisuse vahel. Naiselikkuse puhul tugevaim seos oli sotsiaalsuse ja meelekindlusega. Üldiselt on lääneriikides läbi viidud uuringutes leitud, et mehelikkus mõjutab positiivselt ekstravertsust ja negatiivselt neurootilisust, samas kui naiselikkus on näidanud tugevat positiivset seost avatuse ja neurootilisusega (Zheng ja Zheng, 2011). Sellest tulenevalt tegid (Zheng ja Zheng, 2011) uuringu Hiina valimil ja leidsid, et mehelikkus on tugevalt seotud ekstravertsuse ja kohusetundlikkusega ning vähemal määral sotsiaalsusega. Naiselikkus oli tugevalt seotud sotsiaalsusega, sarnaselt teistele uuringutele. Kuigi sotsiaalsus on järjepidevalt seotud naiselikkusega, varieeruvad teised seosed (nt neurootilisus, avatus) kultuuriti, nagu näitavad uuringud. Oluline on märkida, et soolised erinevused isiksuses on mõõdukad ja osaliselt ühilduvad ühiskonnas väljakujunenud stereotüüpidega - naised on keskmisest sotsiaalsemad ja neurootilisemad, mehed aga ekstravertsemad. Samas toovad uuringud välja, et mõlemad, nii

mehed kui naised võivad omada naiselikke ja mehelikke omadusi. Sellest tulenevalt ei saa naiselikkust ja mehelikkust vaadelda üksnes sooliste erinevuste põhjal. Käesolev uurimistöö keskendub just naiste nägemusele naislikest omadustest.

Naiselikkuse muutused ühiskonnas

Traditsioonilised soorollid rõhutavad meeste rolli palgatöös ja nende staatust perekonna „leivateenijana”, samas kui naised peaksid eelistama kodu ja pere eest hoolitsemist teistele rollidele (Sweeting jt, 2013). Auster ja Ohm (2020) toovad välja, et traditsiooniliste soorollide ootused naiste ja meeste suhtes on endiselt osa kultuurilist, kuid alates BSRI algsest väljatöötamisest on naiste ja meeste suhtes toimunud palju ühiskondlikke muutusi. Üks märkimisväärsemaid muutusi naiste osas kolme aastakümne jooksul peale BSRI väljatöötamist on naiste suurem osalemine tööturul. Nad võrdlesid BSRI-ga naiste poolt hinnatud naislike omaduste hinnanguid 1972 ja 1999 aastatel ja selgus, et omaduste järjestus püsis aastatel 1972–1999 suhteliselt sarnasena, kusjuures naiselikud omadused domineerisid naistel 1972. ja 1999. aasta nimekirjade tipus. Tulemused viitasid sellele, et kuigi ühiskondlikud muutused võivad olla aset leidnud, ei kajastu need uuringutulemustes ja viitavad traditsiooniliste soorollide ootuste jätkuvale mõjule.

Muutuseid on täheldada pigem peale 2000. aastaid. Viimase 20 aasta jooksul on naised stereotüüpsetest naislikest omadustest eemaldunud ja lähenenud stereotüüpsetele mehelikele omadustele, näiteks on iseseisvamad (Stets jt, 2023). Donnely ja Twenge (2017) leidsid samuti oma metaanalüüsis, et ajas on naiste naiselikkus langenud, tõusnud on mehelikkus ja androgüünsus. Paljudes riikides on üha rohkem inimesi hakanud oma mehelikke ja naiselikke rolle ümber defineerima, mis ei piirdu enam traditsioonilise meeste ja naiste jaotusega (Negara ja Khayru, 2022). Naiselikkus ei piirdu enam pehmuse ja sõltumisega, vaid hõlmab pigem iseseisvust ja enesekehtestamist (Negara ja Khayru, 2022). Sotsiaalmeedias on märgata ka naiste soorollide liikumist taas konservatiivsemate ideoloogiate poole. Tekkinud on uus liikumine – „tradwife“ ehk traditsiooniline naine, mis propageerib traditsioonilisi soorolle, kus naise roll on laste sünnitamine, pere vajaduste eest hoolitsemine (Proctor, 2022), abikaasale pühendumises ja kodu korrashoidmises (Banet-Weiser ja Reinis, 2025). „Tradwifery“ on vastu varasematele feministlikele võitlustele, mis on toimunud poole sajandi jooksul, nagu õigus töötada ja omada isiklikke finantse (Proctor, 2022). Diekman ja Eagly (2000) leidsid 1950. aasta, praeguse aja ja

2050. aasta andmete kogumisel, et tänapäeva naised on maskuliinsemad kui mineviku naised ja et tuleviku naised on maskuliinsemad kui tänapäeva naised, eriti isiksuseomaduste poolest. Uuringute tulemused näitavad, et naiselikkus on dünaamiline ja mõjutatud ühiskonnas toimuvast. Ühiskondlikud ootused mõjutavad naiste enesehinnangut - kui naised tajuvad lõhet ühiskondlike ideaalide ja oma elu vahel, langeb sageli nende enesehinnang (Ding, 2024). Käesolev uurimistöo keskendub sellele, milline on naiste nägemus naiselikkusest ning millised naiselikuks peetavad omadused on seoses enesehinnanguga.

Enesehinnang

Üldine enesehinnang on indiviidi positiivne või negatiivne suhtumine iseendasse kui tervikusse (Rosenberg jt, 1995). Bailey (2003) sõnul enesehinnang on kokkuvõtlik hinnang kõigele, mida inimene enda kohta hinnata suudab – kes ta on, mida ta teeb, mis inimesel on, erinevad tasemed, kuidas inimene paistab ning kellele või millele inimene on kiindunud. Hoolimata sellest, et neid hinnatakse erinevate meetoditega, on kõigil neil viiel kategoorial ja kõigil nendes viies sisalduvatel alakategooriatel, tasemetel või dimensioonidel väärtusega seotud „positiivsed” ja „negatiivsed” küljed. Kui kõik „positiivsed” küljed kaaluvad üles „negatiivsed” ja loovad seeläbi enesekindluse taseme, siis on inimese enesehinnang „hea” või „kõrge”; vastupidisel juhul on enesehinnang „madal” (Bailey, 2003). Enesehinnangut peetakse üldiselt üsna stabiilseks konstruktsiooniks, mis põhimõtteliselt ei ole seotud vanusega ja peegeldab suurel määral inimese suhete kvaliteeti oluliste teiste inimestega (Schiff ja Koopman, 1978).

Naiselikkuse tajumise ja enesehinnangu seosed

Bem (1977) leidis sarnaselt Spence jt (1975) poolt esitatult, et naiselikud ja eristamata isikud on madala enesehinnanguga ning mehelikud ja androgüünsed isikud on kõrge enesehinnanguga. Schiff ja Koopman (1978) leidsid sarnaselt oma uuringus, et androgüünsetel naistel on kõrgem enesehinnang kui stereotüüpselt naiselikel. Androgüünseks nimetatakse isikut, kellel on kõrge nii mehelikkuse kui naiselikkuse tase. Sappenfield ja Harris (1975) uurisid, kas naiselikud naised hindavad oma enesehinnangut kõrgemaks kui mehelikud naised ning leidsid, et naiselikkus ei ennustanud enesehinnangut oluliselt. Seevastu Lu ja Wu (1998) toovad oma uuringus välja, et mehelikud omadused soodustavad enesehinnangut, samas kui naiselikud omadused vajavad veel täiendavat uurimist. Uuritud on ka isiksuseomaduste seoseid naiste

enesehinnanguga. Weidmann jt (2018) leidsid, et emotsionaalne stabiilsus, sotsiaalsus ja meelekindlus aitavad kohaneda sotsiaalsete rollidega, mis omakorda soodustab enesehinnangu arengut. Josephs jt (1992) leidsid, et naiste enesehinnang on seotud sotsiaalsete suhete ja emotsionaalse lähedustundega. Kõrge enesehinnanguga naised peaksid erinema madala enesehinnanguga naistest selle poolest, mil määral nad on seotud teistega ja mil määral teised on kaasatud nende enesehinnangu määratlemisse (Josephs jt, 1992). Curun ja Gökalp (2025) on välja toonud, et ainuüksi mehelikud omadused ei ole heaolu edendamiseks piisavad ja psühholoogilises heaolus on olulised ka naiselikud omadused – nagu empaatia ja kaastunne inimestevahelistes suhetes. Lisaks isiksuseomadustele on tähelepanu pööratud ka füüsilise naiselikkuse ja enesehinnangu seostele. Oyama (1995) leidis, et naistel on hele nahk ja sale keha seotud kõrge enesehinnanguga, eeldades, et sooline erinevus on tekkinud meeste ja naiste sotsiaalselt oodatavate rollide erinevustest.

Harrington jt (2022) uurisid kuidas naiste kalduvus kogeda *feminine gender role stress'i* (FGRS) ja hetked, kus naine tunneb end vähem naisena (*felt-femininity*), mõjutavad enesehinnangut ning leidsid, et kõige madalam enesehinnang tekkis just siis, kui naiselikkuse tunne oli nõrk ja FGRS kõrge. Nad leidsid, et sotsiaalne surve traditsiooniliste naiselike rollide järgimiseks võib tekitada emotsionaalset pinget, kui nad käituvad, mõtlevad või tunnevad viisil, mis erineb naiselike soorollide ootustest, mis omakorda mõjutab enesehinnangut.

Uurimistöö eesmärk

Käesoleva uurimistöö eesmärk on uurida naiselikke ja mittenaiselikke omadusi ja selleks on olemasolev 100NP (One Hundred Nuances of Personality) sobilik mõõtevahend, kuna sisaldab ka väiteid, mis ei kuulu Suurde Viisikusse. Getriin Meister (2025) leidis oma magistritöös, et kõige naiselikumaks hinnati väiteid “Oskab teisi lohutada”, “Talle meeldib võimalikult hea välja näha” ja “Saab teiste tunnetest hästi aru”. Tulemused näitasid, et naiselikeks peetakse ka omadusi, mis ei kuulu Suurde Viisikusse. Valimis oli 78 inimest, neist 71 naised. Käesolevas uurimistöös kasutan ainult naiste valimit, andmeid juurde kogudes ja uurides, kas see kui naiselikuks end naine ise peab, on seotud tema enesehinnanguga. Samuti, kas naise naiselikkus on seotud sellega, mis omadusi naine peab naiselikeks ning millised naiselikuks peetavad omadused on seotud enesehinnanguga. Uurides, kas naise naiselikkus on seotud tema enesehinnanguga, aitab aru saada kas naise enesetaju on seotud tema enesehinnanguga. Uurides, millised isiksuseomadused on

seotud naiselikkusega, aitab aru saada, kas naiselikkust on võimalik seostada konkreetsete omadustega. Uurides, millised isikuseomadused on seotud enesehinnanguga, aitab aru saada, kas naise enesehinnangut on võimalik seostada konkreetsete omadustega.

Püstitan hüpoteesi, et madalama tajutava naiselikkusega naistel on madalam enesehinnang. Püstitasin antud hüpoteesi, sest varasem uurimistulemus (Harrington jt, 2022) leidis, et naised, kes tunnevad end vähem naiselikena, on madalama enesehinnanguga.

Töö eesmärgist lähtuvalt püstitan lisaks järgnevad uurimisküsimused:

Kas naise enesehinnatud naiselikkus on seotud sellega, mis omadusi ta peab naiselikuks?

Millised naiste poolt naiselikeks peetud isikuseomadused on seotud enesehinnanguga?

Autori panus

Antud töös kasutati varasemalt kogutud andmestikku, ning aitasin andmeid juurde koguda. Autori panus oli eesmärkide ja uurimisküsimuste püstitamises, teaduskirjandusest informatsiooni otsimine, andmeanalüüs ning saadud tulemuste põhjal järelduste tegemine.

Meetod

Valim

Uuringus osales 104 inimest, aga puuduliku vastuse tõttu jäi välja üks inimene ning eemaldas 11 mehe vastused, kuna uurimistöö eesmärk oli kasutada ainult naiste andmeid. Seega, lõplikusse valimisse jäi 92 naise andmed. Kõige noorem osaleja oli 18-aastane ja kõige vanem 57-aastane, valimi keskmine vanus oli 30,93 eluaastat ($SD = 11,76$). Osalejatest 54,3% ($n = 50$) oli kõrgeim omandatud haridustase keskharidus, 28,3% ($n = 26$) oli bakalaureusekraadiga, 14,1% ($n = 13$) oli magistrikaadiga või sellega võrdsustatud haridustasemega, 2,2% ($n = 2$) oli doktorikraadiga ning 1,1% ($n = 1$) oli põhiharidusega või kutseharidus ilma keskhariduseta.

Mõõtevahendid

Naiselikkuse hinnangud

Naiselike omaduste kaardistamiseks kasutasin isiksuseküsimustiku 100NP (*One Hundred Nuances of Personality*) tema-versiooni väiteid (Henry & Mõttus, 2022). Kasutasin ka varasemalt kogutud andmeid Getriin Meister (2025) uurimistööst. Antud isiksuseküsimustik koosneb 198 väitest, millest enamus katab Suure Viisiku dimensioonid. Lisaks on väiteid, mis ei kuulu Suure Viisiku kategooriate alla, näiteks „Talle meeldib võimalikult hea välja näha“, mis näitavad füüsilise naiselikkuse omadusi. 100NP kasutamine annab võimaluse kaardistada, millised omadused peetakse Eesti kontekstis naiselikeks ja milliseid mitte-naiselikeks. Uuritavatel palusime hinnata, kui võrd iga väide, näiteks „Tunneb tugevaid emotsioone,“ või „Tal on lihtne vabandada, kui on eksinud“, peegeldab naiselikkust 5-palli süsteemis: „Palun hindada, kui võrd peegeldab see väide naiselikkust“ (1 = peegeldab väga madalat naiselikkust; 2 = peegeldab pigem madalat/vähest naiselikkust; 3 = ei ole seotud (ei kõrge ega madala) naiselikkusega; 4 = peegeldab pigem kõrget naiselikkust; 5 = peegeldab väga kõrget naiselikkust).

Samuti palusime uuritavatel hinnata, kui naiselikuks nad end ise peavad, väitega „Võrreldes sookaaslastega olen mõnevõrra naiselikum inimene“ (1 = täiesti vale; 2 = pigem vale; 3 = neutraalne; 4 = pigem õige; 5 = täiesti õige).

Enesehinnang

Enesehinnangu mõõtmiseks esitati järgmine küsimus: „Üldiselt hinnates, kui võrd olete nõus järgmise väitega: „Mul on kõrge enesehinnang?““. Enesehinnanguga seotud lisaküsimusele vastati 5-punktilisel skaalal, kus 1 tähistas vastust „Ei ole üldse nõus“ ning 5 vastust „Olen nõus“.

Protseduur

Osaliselt on neid andmeid juba analüüsinud Getriin Meister (2025) oma magistritöös, mina kogusin andmeid juurde ning analüüsisin täiendatud andmebaasi, keskendudes ainult naiste andmetele. Andmeid koguti veebipõhise küsimustikuga UT LimeSurvey keskkonnas. Andmeid kogusin juurde 2025.a juulikuus sotsiaalmeedia kaudu.

Eetika

Käesolev uurimistöö on osa suuremast uurimisprojektist "Mehelikkuse ja naiselikkusega seotud uskumused ning seosed vaimse tervisega". Uuringu läbiviimiseks oli inimuuringute eetikakomitee kooskõlastus (392/T-12). Uuringus osalejatele võimaldati soovi korral 0,5 katsepunkti Tartu Ülikooli psühholoogia eriala õpingute raames. Lisaks lugesid osalejad läbi informeeritud nõusoleku dokumendi ning kinnitasid, et on nõus uuringus osalema ning vastavad sätestatud eeldustele. Uuringus kasutatud andmed olid anonüümsel kujul ning osalejatel oli igal hetkel võimalus küsimustikule vastamine lõpetada.

Statistiline analüüs

Statistiliseks analüüsiks kasutasin andmeanalüüsitarkvara JASP 0.95.4 versiooni.

Esmalt kontrolliti uuritavate tunnuste (enesehinnatud naiselikkus, enesehinnang) kirjeldavat statistikat, arvutades välja keskmised, standardhälbed, miinimumi ja maksimumi. Seejärel viisin läbi korrelatsioonanalüüsi seose leidmiseks enesehinnatud naiselikkuse ja enesehinnangu vahel. Tunnuste omavahelisi seoseid uuriti kasutades korrelatsioonanalüüsi (Pearsoni r).

Järgmisena analüüsi, kas ja mil määral 100-NP väidete naiselikkuse hinnangud on seotud enesehinnatud naiselikkusega. Sama analüüs viidi läbi 100-NP väite ja enesehinnanguga, et selgitada millised väited on seoses enesehinnanguga. Seoste uurimiseks kasutasin korrelatsioonanalüüsi (Pearsoni r). Mitmese testimise probleemi vähendamiseks määrasin usalduse nivooks $p < 0,005$ (Benjamin jt, 2018).

Tulemused

Kirjeldav statistika

Esmalt arvutasin tähtsamate uuritavate tunnuste keskmised ja standardhälbed (vt Tabel 1). Käesolevas uuringus on nendeks tunnusteks enese raporteeritud naiselikkus ja enesehinnang. Nende mõõdikute põhjal tegin edasised korrelatsioonianalüüsid. Lisaks arvutasin naiselikkuse väidete kirjeldava statistika (vt Lisa 1). Seitsme kõige naiselikumaks hinnatud väite puhul on

naised pigem üsna üksmeelsed olnud ($min = 3$, $max = 5$) ehk keegi pole arvanud, et need väiteid ei peegelda naiselikkust. Nendeks väideteks olid: „Oskab teisi lohutada“ ($M = 4,2$, $SD = 0,70$), „Saab teiste tunnetest hästi aru“ ($M = 4,19$, $SD = 0,68$), „Talle meeldib võimalikult hea välja näha“ ($M = 4,11$, $SD = 0,72$), „Näitab oma tundeid välja“ ($M = 4,08$, $SD = 0,65$), „Võrreldes sookaaslastega, on ta mõnevõrra naiselikum inimene“ ($M = 4,05$, $SD = 0,72$), „Kogeb sügavaid tundeid, kui näeb midagi ilusat“ ($M = 4,04$, $SD = 0,65$) ja „Talle meeldib väga teisi aidata“ ($M = 3,97$, $SD = 0,67$). Rohkem variatiivsust hinnangutes tuleb sisse väidete puhul, mis on pingereas allpool.

Tabel 1

Kirjeldav statistika

<i>Tunnus</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>
Enesehinnatud naiselikkus	3,14	0,88	1	5
Enesehinnang	3,27	1,12	1	5

Märkus. M = keskmine; SD = standardhälve; min = miinimum; max = maksimum

Naiselikkuse ja enesehinnangu seos

Hüpooteesi kontrollimiseks teostati korrelatsioonianalüüs enesehinnatud naiselikkuse ja enesehinnangu vahel. Naiselikkus oli mõõdukalt positiivselt seotud enesehinnanguga ($r = 0,28$, $p = 0,006$).

Naiselikkuse väited ja enesehinnatud naiselikkus

Viisin läbi korrelatsioonanalüüsi 198 väite ja enesehinnatud naiselikkuse vahel. Allolevas tabelis on välja toodud statistiliselt olulised tulemused (vt Tabel 2). Statistiliselt oluline seos oli väite „Oskab paljusid asju“ ja enesehinnatud naiselikkuse vahel ($r = 0,33$, $p = 0,001$). Oluline on mainida, et tegemist oli väitega, kus keegi ei vastanud 1 = peegeldab väga madalat naiselikkust ($M = 3,74$, $SD = 0,70$). Ülejäänud seoste puhul saab öelda, et seose tendents paistis olemas olevat, aga tõendus polnud piisavalt usaldusväärne, arvestades läbiviidud testide hulka.

Tabel 2

Pearsoni korrelatsioon naiselikkuse väidete ja enesehinnatud naiselikkuse vahel

<i>Naiselikkuse väited</i>	<i>Naiselikkus</i>
Oskab paljusid asju hästi	0,33**
Tal on tugev soov seksi järele	0,28*
Teda peetakse elutargaks inimeseks	0,27*
Peab traditsioone tähtsaks	0,25*
On oma suhetega rahul	0,25*
Talle meeldib nuputada üha uusi viise, kuidas asju teha	0,24*
Suudab enda eest seista	0,24*
Suudab kergesti inimesi mõjutada	0,21*
Tal on tihti lõbus	0,20*

Märkus: * $p < 0,05$, ** $p < 0,005$, $N = 92$

Naiselikkuse väited ja enesehinnang

Viisin läbi korrelatsioonanalüüsi 198 väite ja enesehinnangu vahel. Allolevas tabelis on välja toodud statistiliselt olulised tulemused, mis ilmsid (vt Tabel 3). Statistiliselt oluline seos oli väite „Võimaluse korral kipub ta kiitlema“ ja enesehinnangu vahel ($r = 0,36$, $p = 0,001$). Lisaks oli statistiliselt oluline seos väite „Maksab kätte, kui keegi teda solvab“ ja enesehinnangu vahel ($r = 0,29$, $p = 0,005$). Oluline on mainida, et mõlema väite puhul oli kõige vähem vastatud 5 = peegeldab väga kõrget naiselikkust. Teiste puhul paistis seose tendents olemas olevat, aga tõendus polnud piisavalt usaldusväärne, arvestades läbiviidud testide hulka.

Tabel 3

Spearmani korrelatsioon naiselikkuse väidete ja enesehinnangu vahel

<i>Naiselikkuse väited</i>	<i>Enesehinnang</i>
Võimaluse korral kipub ta kiitlema	0,36**
Maksab kätte, kui keegi teda solvab	0,29**
Tegutseb ilma järele mõtlemata	0,27*
Peab ennast oma vanuse kohta terveks	0,27*
Ta ei salli nõrku inimesi	0,25*
Oskab reeglitest mööda hiilida	0,25*
Kasutab edu saavutamiseks pettust	0,25*
Kasutab teisi inimesi enda huvides ära	0,24*
Muretseb, mida teised temast mõtleavad	0,23*
Käib peale, et oma tahtmist saada	0,23*
Süüdistab teisi, kui midagi valesti läheb	0,23*
Tal on tihti lõbus	0,22*
Tema jaoks on lihtne teisi manipuleerida	0,22*
Võtab asjade juhtimise enda kanda	0,22*
Tal on tugev soov seksi järele	0,21*
Ta huvid muutuvad kiiresti	0,21*

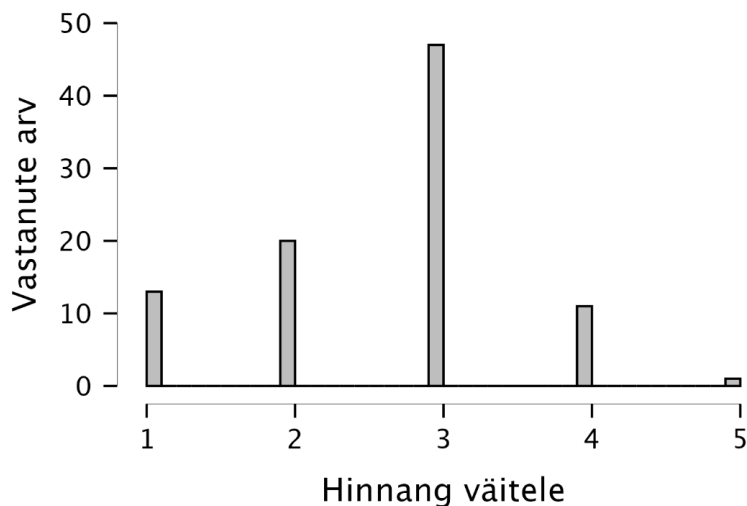
Märkus: * $p < 0,05$, ** $p < 0,005$, $N = 92$

Vanuse efekt olulisemate korrelatsioonide puhul

Samuti otsustasin arvutada partsiaalkorrelatsioonid olulisemate väidete puhul, võttes arvesse vanuse. Vanuse seoste uurimine ei olnud minu uurimistöös küll eesmärk, kuid vajalik kontrolltunnusena. Enesehinnangu korrelatsioon väitega „Võimaluse korral kipub ta kiitlema“, kui vanus oli partsiaalkorrelatsioonis arvesse võetud, jäi oluliseks ($r = 0,33$, $p = 0,001$). Naiselikkuse

korrelatsioon väitega „Oskab paljusid häid asju“ jäi oluliseks ($r = 0,34, p = 0,001$). Enesehinnangu korrelatsioon väitega „Maksab kätte, kui keegi teda solvab“, kui vanus oli partsiaalkorrelatsioonis arvesse võetud, langes alla lävendi ($r = 0,28, p = 0,007$). Uurides väite „Maksab kätte, kui keegi solvab“ vastuste jaotust (vt Joonis 1) on näha, et enamus naisi valis keskmise skoori. Kuigi sellel väitel oli positiivne seos enesehinnanguga olemas, ei tähenda see, et naised üldiselt oleks pidanud seda väidet naiselikkust peegeldavaks. Pigem kõrgema enesehinnanguga naised pidasid seda väidet pisut vähem mittenaselikuks kui madalama enesehinnanguga naised.

Joonis 1. Jaotusgraafik väitele ”Maksab kätte, kui keegi teda solvab”

Märkus: 1 = peegeldab väga madalat naiselikkust; 2 = peegeldab pigem madalat/vähest naiselikkust; 3 = ei ole seotud (ei kõrge ega madala) naiselikkusega; 4 = peegeldab pigem kõrget naiselikkust; 5 = peegeldab väga kõrget naiselikkust

Arutelu

Käesoleva uurimistöö eesmärgiks oli uurida, kas see kui naiselikuks end naine ise peab, on seotud tema enesehinnanguga. Samuti, kas naise enesehinnatud naiselikkus on seotud sellega, mis omadusi naine peab naiselikeks. Lisaks, millised naiselikuks peetavad omadused on seotud naise enesehinnanguga.

Hinnangud naiselikkuse väidetele näitasid, et naiselikeks peetakse omadusi, mis on seotud hoolivuse, tundelisuse ja ka tähelepanuga oma välimusele. Näiteks hinnati kõige naiselikumaks väidet: „Oskab teisi lohutada“, „Saab teiste tunnetest hästi aru“ ja „Talle meeldib võimalikult hea

välja näha“. Kaks kõige naiselikumaks hinnatud väidet neist on kooskõlas varasema teooriaga, mille kohaselt naiselikkust seostatakse ekspressiivsete omadustega nagu teiste mõistmine (Eagly ja Wood, 2017).

Püstitasin hüpoteesi, et madalama tajutava naiselikkusega naistel on madalam enesehinnang. Tulemused kinnitasid hüpoteesi ning on kooskõlas varasemate uurimistulemustega (Harrington jt, 2022). Kõrgema enesehinnatud naiselikkusega naistel oli kõrgem enesehinnang, mis ühtlasi tähendab seda, et madalama enesehinnatud naiselikkusega naistel oli madalam enesehinnang. Seos oli mõõduka tulemusega, mistõttu ei saa teha põhjuslikke järeldusi.

Esimeseks uurimisküsimuseks oli, kas naise enesehinnatud naiselikkus on seotud sellega, mis omadusi ta peab naiselikuks. Tulemused näitasid, et statistiliselt oluline seos ilmnes vaid ühe väitega – „Oskab paljusid asju hästi“. Antud tulemus on kooskõlas varasemate uuringutega - naiselikkus ei piirdu enam pehmuse ja sõltumisega, vaid hõlmab pigem iseseisvust ehk asjadega hakkama saamist (Stets jt, 2023; Negara ja Khayru, 2022). Tulemus näitab, et kõrgema naiselikkusega naised hindasid seda väidet naiselikumaks kui madalama naiselikkusega naised, viidates seose olemasolule selle omaduse ja naiselikkuse tajumise vahel. Ülejäänud väidetes ei ilmnenud süstemaatilisi erinevusi. Asjaolu, et ainult üks väide oli statistiliselt oluline, viitab sellele, et see, kui naiselikuks naine end ise peab, suures osas ei ole seotud naiselikkuse väidetele antavate hinnangutega.

Teiseks uurimisküsimuseks oli, millised naiste poolt naiselikeks peetud isikuseomadused on seotud enesehinnanguga. Tulemused näitasid, et statistiliselt oluline seos ilmnes väidetega „Võimaluse korral kipub ta kiitlema“ ja „Maksab kätte, kui keegi teda solvab“. Tegemist ei ole traditsiooniliste naiselike omadustega, vaid pigem domineerivate ja instrumentaalsete omadustega. Tulemused näitavad, et kõrgema enesehinnanguga naised hindasid neid väiteid pisut vähem mittenaiselikuks kui madalama enesehinnanguga naised. Vanuse arvesse võtmine näitas, et seosed olid minimaalselt seletatavad vanuseliste erinevustega enesehinnangus ja väidete hindamises, kuna kaks seost jäid usaldusväärseks ja korrelatsiooni nõrgenemine väites „Maksab kätte kui keegi teda solvab“ oli väga väike.

Töö piirangud ning edasised uurimisvõimalused

Käesoleval uurimistööl on mitmeid piiranguid, mida tuleb arvesse võtta tulemuste tõlgendamisel. Kõige suuremaks piiranguks võib pidada valimi suurust ($N = 92$). Uuringut võiks teostada suurema valimi peal, et tõlgendada mõnevõrra nõrgemaid seoseid usaldusväärsemalt.

Oluline on välja tuua, et tegemist oli Eesti valimiga, mistõttu ei saa tulemusi üldistada rahvusvahelises kontekstis. Küsitlus põhines eneseraporteerimisel naiselikkuse ja enesehinnangu osas, mida võis mõjutada sotsiaalselt soovitatav vastamine. Samuti võis 198 väite hulk väsitada vastajaid, põhjustades vähem läbimõeldud vastamist. Oluline on välja tuua ka, et enesehinnangut mõõdeti ühe väitega, mis ei kajasta enesehinnangu erinevaid tahke. Seetõttu leian, et edasised uuringud võiksid keskenduda naiselikkuse ja enesehinnangu seosele, laiendades enesehinnangu erinevaid tahke.

Kokkuvõttes viitavad üksikud leitud seosed sellele, et naise enesehinnang pigem ei ole seotud sellega, kuidas naine tajub naiselikuks peetavaid omadusi, ning see, kui naiselikuks inimene ise end peab, ei ole samuti tema naiselikkuse hinnangutega eriti seotud. Sellest võib järeldada, et tänapäeva naised mõtestavad naiselikkust võibolla mitmekesisemalt kui vaid naiselikuks peetavad isiksuseomadused. See võib tähendada ka, et mingid muud tegurid, mida antud uurimistöös ei uuritud, mõjutavad naiste vahelisi erinevusi naiselikkuse tajumises. Seega, ei saa selle uurimistööl alusel öelda, kas midagi muud mõjutab või ei mõjuta naiste vahelisi erinevusi naiselikkuse tajumises.

Tänuõnad

Soovin siiralt tänada oma juhendajat Liisi Ausmeest, kes jõustas edasiviiva tagasisidega ja oli toeks kogu protsessi jooksul.

Kasutatud kirjandus

- Auster, C.J. and Ohm, S.C. (2000) Masculinity and Femininity in Contemporary American Society: A Reevaluation Using the Bem Sex-Role Inventory. *Sex Roles*, 43, 499-528. <https://doi.org/10.1023/A:1007119516728>
- Bailey, J. A. (2003). The foundation of self-esteem. *PubMed*, 95(5), 388–393. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/12793795>
- Banet-Weiser, S., & Reinis, S. (2025). The rage of tradwives: Affective economies and romanticizing retreat. *Feminist Theory*, 14647001251371971. <https://doi.org/10.1177/14647001251371971>
- Benjamin, D. J., Berger, J. O., Johannesson, M., Nosek, B. A., Wagenmakers, E., Berk, R., Bollen, K. A., Brembs, B., Brown, L., Camerer, C., Cesarini, D., Chambers, C. D., Clyde, M., Cook, T. D., De Boeck, P., Dienes, Z., Dreber, A., Easwaran, K., Efferson, C., . . . Johnson, V. E. (2017). Redefine statistical significance. *Nature Human Behaviour*, 2(1), 6–10. <https://doi.org/10.1038/s41562-017-0189-z>
- Bem, S. L. (1974). The measurement of psychological androgyny. *Journal of consulting and clinical psychology*, 42(2), 155. <https://doi.org/10.1037/h0036215>
- Bem, S. L. (1977). On the utility of alternative procedures for assessing psychological androgyny. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 45(2), 196–205. <https://doi.org/10.1037/0022-006x.45.2.196>
- Choi, N., & Jenkins, S. J. (2000). A Factor Analysis of the Bem Sex Role Inventory and the Personal Attributes Questionnaire. <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED441811.pdf>
- Constantinople, A. (1973). Masculinity-femininity: An exception to a famous dictum?. *Psychological bulletin*, 80(5), 389. <https://doi.org/10.1037/h0035334>
- Costa, P. T., & McCrae, R. R. (1999). A five-factor theory of personality. *The Five-Factor Model of Personality: Theoretical Perspectives*, 2, 51-87.

- Costa Jr, P. T., & McCrae, R. R. (1995). Domains and facets: Hierarchical personality assessment using the Revised NEO Personality Inventory. *Journal of personality assessment*, 64(1), 21-50. https://doi.org/10.1207/s15327752jpa6401_2
- Costa Jr, P. T., & McCrae, R. R. (1998). Six approaches to the explication of facet-level traits: examples from conscientiousness. *European Journal of Personality*, 12(2), 117-134. [https://doi.org/10.1002/\(SICI\)1099-0984\(199803/04\)12:2<117::AID-PER295>3.0.CO;2-C](https://doi.org/10.1002/(SICI)1099-0984(199803/04)12:2<117::AID-PER295>3.0.CO;2-C)
- Costa Jr, P. T., Terracciano, A., & McCrae, R. R. (2001). Gender differences in personality traits across cultures: robust and surprising findings. *Journal of personality and social psychology*, 81(2), 322. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.81.2.322>
- Curun, F., & Gökalp, D. (2025). The role of self-esteem, self-compassion and gender in psychological sustainability. *Uluslararası Anadolu Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(3), 659-694. <https://doi.org/10.47525/ulasbid.1749955>
- Diekman, A. B., & Eagly, A. H. (2000). Stereotypes as dynamic constructs: Women and men of the past, present, and future. *Personality and social psychology bulletin*, 26(10), 1171-1188. <https://doi.org/10.1177/0146167200262001>
- Ding, X. (2024). The impact of societal expectations on women's Self-Esteem and psychological health. *Interdisciplinary Humanities and Communication Studies*, 1(9). <https://doi.org/10.61173/z57s8b86>
- Donnelly, K., & Twenge, J. M. (2017). Masculine and feminine traits on the Bem Sex-Role Inventory, 1993–2012: A cross-temporal meta-analysis. *Sex roles*, 76(9), 556-565. <https://doi.org/10.1007/s11199-016-0625-y>
- Eagly, A. H., & Hall, J. A. (2025). The kernel of truth in gender stereotypes: Consider the avocado, not the apple. *Journal of Experimental Social Psychology*, 118, 104713. <https://doi.org/10.1016/j.jesp.2024.104713>

- Eagly, A. H., & Steffen, V. J. (1984). Gender stereotypes stem from the distribution of women and men into social roles. *Journal of Personality and Social Psychology*, 46(4), 735–754. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.46.4.735>
- Eagly, A. H., & Wood, W. (2012). Social role theory. *Handbook of theories of social psychology*, 2(9), 458-476. <https://doi.org/10.4135/9781446249222.n49>
- Eagly, A. H., & Wood, W. (2013). The Nature-Nurture Debates: 25 Years of Challenges in Understanding the Psychology of Gender. *Perspectives on psychological science : a journal of the Association for Psychological Science*, 8(3), 340–357. <https://doi.org/10.1177/1745691613484767>
- Eagly, A. H., & Wood, W. (2017). Janet Taylor Spence: Innovator in the study of gender. *Sex Roles*, 77(11), 725-733. <https://doi.org/10.1007/s11199-017-0835-y>
- Eagly, A. H., Nater, C., Miller, D. I., Kaufmann, M., & Sczesny, S. (2020). Gender stereotypes have changed: A cross-temporal meta-analysis of U.S. public opinion polls from 1946 to 2018. *The American psychologist*, 75(3), 301–315. <https://doi.org/10.1037/amp0000494>
- Feingold, A. (1994). Gender differences in personality: a meta-analysis. *Psychological bulletin*, 116(3), 429. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.116.3.429>
- Haines, Elizabeth L., Kay Deaux, and Nicole Lofaro. "The times they are a-changing... or are they not? A comparison of gender stereotypes, 1983–2014." *Psychology of Women Quarterly* 40, no. 3 (2016): 353-363. <https://doi.org/10.1177/0361684316634081>
- Harrington, A. G., Overall, N. C., & Maxwell, J. A. (2022). Feminine gender role discrepancy strain and women's self-esteem in daily and weekly life: A person X context perspective. *Sex roles*, 87(1), 35-51. <https://doi.org/10.1007/s11199-022-01305-1>
- Henry, S., Thielmann, I., Booth, T., & Möttus, R. (2022). Test-retest reliability of the HEXACO-100—And the value of multiple measurements for assessing reliability. *PloS one*, 17(1), e0262465. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0262465>

- Josephs, R. A., Markus, H. R., & Tafarodi, R. W. (1992). Gender and self-esteem. *Journal of personality and social psychology*, 63(3), 391. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.63.3.391>
- Jussim, L., Crawford, J. T., & Rubinstein, R. S. (2015). Stereotype (in) accuracy in perceptions of groups and individuals. *Current Directions in Psychological Science*, 24(6), 490-497. <https://doi.org/10.1177/0963721415605257>
- Knight, C. R., & Brinton, M. C. (2017). One egalitarianism or several? Two decades of Gender-Role attitude change in Europe. *American Journal of Sociology*, 122(5), 1485–1532. <https://doi.org/10.1086/689814>
- Lippa, R. A. (2010). Gender differences in personality and interests: When, where, and why?. *Social and personality psychology compass*, 4(11), 1098-1110. <https://doi.org/10.1111/j.1751-9004.2010.00320.x>
- Lippa, R., & Connelly, S. (1990). Gender diagnosticity: A new Bayesian approach to gender-related individual differences. *Journal of Personality and Social Psychology*, 59(5), 1051. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.59.5.1051>
- Lu, L., & Wu, H. (1998). Gender-role traits and depression: Self-esteem and control as mediators. *Counselling Psychology Quarterly*, 11(1), 95–107. <https://doi.org/10.1080/09515079808254046>
- Marusic, I., & Bratko, D. (1998). Relations of masculinity and femininity with personality dimensions of the five-factor model. *Sex roles*, 38(1), 29-44. <https://doi.org/10.1023/A:1018708410947>
- Meister, G. (2025). *Feminiinsuse ja maskuliinsuse seosed isiksuseomaduste ning subjektiivse heaoluga*. (Uurimistöõ). [Tartu Ülikool].
- McCrae, R. R., & Costa, P. T. (1997). Personality trait structure as a human universal. *American Psychologist*, 52(5), 509–516. <https://doi.org/10.1037/0003-066x.52.5.509>

- Morawski, J. G. (1985). The measurement of masculinity and femininity: Engendering categorical realities. *Journal of Personality*, 53(2), 196-223.
<https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.1985.tb00364.x>
- Möttus, R., Kandler, C., Bleidorn, W., Riemann, R., & McCrae, R. R. (2017). Personality traits below facets: The consensual validity, longitudinal stability, heritability, and utility of personality nuances. *Journal of Personality and Social Psychology*, 112(3), 474.
<https://doi.org/10.1037/pspp0000100>
- Negara, D. S., & Khayru, R. K. (2022). Transformations of Masculinity and Femininity in Modern Society: Dynamics and Implications. *Journal of Social Science Studies*, 2(1), 153-156.
<https://jos3journals.id/index.php/jos3/article/view/93>
- Oyama, H. (1995). On the Relation between Physical Masculinity/Feminity and Self-Esteem. *Kazoku Syakaigaku Kenkyu*, 7(7), 69-79,135.
<https://doi.org/10.4234/jjoffamilysociology.7.69>
- Proctor, D. (2022). The# tradwife persona and the rise of radicalized white domesticity. *Persona Studies*, 8(2), 7-26. <https://doi.org/10.21153/psj2022vol8no2art1645>
- Rosenberg, M., Schooler, C., Schoenbach, C., & Rosenberg, F. (1995). Global self-esteem and specific self-esteem: Different concepts, different outcomes. *American sociological review*, 141-156. <https://doi.org/10.2307/2096350>
- Schiff, E., & Koopman, E. J. (1978). The relationship of women's sex-role identity to self-esteem and ego development. *The Journal of Psychology*, 98(2), 299-305.
<https://doi.org/10.1080/00223980.1978.9915974>
- Schmitt, D. P., Realo, A., Voracek, M., & Allik, J. (2008). Why can't a man be more like a woman? Sex differences in Big Five personality traits across 55 cultures. *Journal of Personality and Social Psychology*, 94(1), 168–182. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.94.1.168>

- Spence, J. T., Helmreich, R., & Stapp, J. (1975). Ratings of self and peers on sex role attributes and their relation to self-esteem and conceptions of masculinity and femininity. *Journal of Personality and Social Psychology*, 32(1), 29–39. <https://doi.org/10.1037/h0076857>
- Sappenfield, B. R., & Harris, C. L. (1975). Self-reported masculinity-femininity as related to self-esteem. *Psychological Reports*, 37(2), 669-670. <https://doi.org/10.2466/pr0.1975.37.2.669>
- Stets, J. E., Kushida, M., Fares, P., & Whitham, M. M. (2023). Exploring Current gender Meanings: Creating a new Gender Identity scale. In *Frontiers in sociology and social research* (pp. 79–107). https://doi.org/10.1007/978-3-031-32986-9_5
- Stets, J. E., & Burke, P. J. (2000). Femininity/masculinity. *Encyclopedia of sociology*, 2, 997-1005.
- Sweeting, H., Bhaskar, A., Benzeval, M., Popham, F., & Hunt, K. (2013). Changing gender roles and attitudes and their implications for well-being around the new millennium. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 49(5), 791–809. <https://doi.org/10.1007/s00127-013-0730-y>
- Terman, L. M., & Miles C. C. (1936). Sex and personality: *Studies in masculinity and femininity*. New York, NY, USA: McGraw-Hill.
- Zheng, L., & Zheng, Y. (2011). The relationship of masculinity and femininity to the big five personality dimensions among a Chinese sample. *Social Behavior and Personality: an international journal*, 39(4), 445-450. <https://doi.org/10.2224/sbp.2011.39.4.445>
- Weidmann, R., Ledermann, T., Robins, R. W., Gomez, V., & Grob, A. (2018). The reciprocal link between the Big Five traits and self-esteem: Longitudinal associations within and between parents and their offspring. *Journal of Research in Personality*, 74, 166-181. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2018.04.003>
- Weisberg, Y. J., DeYoung, C. G., & Hirsh, J. B. (2011). Gender Differences in Personality across the Ten Aspects of the Big Five. *Frontiers in Psychology*, 2. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2011.00178>

Lisa 1.

Naiselikkuse profiili väidete kirjeldav statistika

Väide	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>
68. Oskab teisi lohutada.	4,20	0,70	3	5
85. Saab teiste tunnetest hästi aru.	4,19	0,68	3	5
160. Talle meeldib võimalikult hea välja näha.	4,11	0,72	3	5
185. Näitab oma tundeid välja.	4,08	0,65	3	5
146. Võrreldes sookaaslastega, on ta mõnevõrra naiselikum inimene.	4,05	0,72	3	5
180. Kogeb sügavaid tundeid, kui näeb midagi ilusat.	4,04	0,65	3	5
133. Talle meeldib väga teisi aidata.	3,97	0,67	3	5
77. Peab häid kombeid väga oluliseks.	3,92	0,80	2	5
91. Talle meeldib unistada.	3,92	0,76	2	5
174. Kannab stiilseid rõivaid.	3,89	0,73	2	5
15. Tal on hea meel, kui teistel hästi läheb.	3,87	0,76	2	5
118. Naeratab tihti.	3,87	0,71	3	5
169. Muretseb palju oma välimuse pärast.	3,86	0,81	2	5
27. Arvab, et näeb hea välja.	3,85	0,84	2	5

69. On tavaliselt kannatlik inimene.	3,84	0,80	2	5
25. Muretseb oma tervise pärast.	3,83	0,66	3	5
48. Tal on rikas sõnavara.	3,83	0,74	3	5
117. Tunneb tugevaid emotsioone.	3,80	0,76	2	5
4. Aktsepteerib inimesi sellistena, nagu nad on.	3,78	0,75	2	5
62. On väga lojaalne inimene.	3,78	0,85	1	5
64. Tahab, et iga detaili eest saaks hoolt kantud.	3,78	0,71	3	5
78. Talle on tähtis, et tal oleks häid sõpru.	3,78	0,82	2	5
39. On enamasti rahulik.	3,77	0,88	1	5
31. Töötab enda parandamise nimel.	3,75	0,79	2	5
44. Usub, et vaesed inimesed väärivad meie kaastunnet.	3,75	0,67	2	5
28. Oskab paljusid asju hästi.	3,74	0,69	2	5
40. On alati ettevalmistunud.	3,74	0,78	2	5
102. Talle meeldib kord ja korrapära.	3,74	0,75	1	5
184. Peab oma lubadusi.	3,74	0,77	2	5
177. Hoiab oma asjad korras.	3,73	0,68	2	5

92. Tal on lihtne vabandada, kui on eksinud.	3,72	0,82	1	5
103. Peab kunsti oluliseks.	3,72	0,67	2	5
115. Arvab, et kõik inimesed peaksid saama kaasa rääkida.	3,71	0,69	1	5
112. Ta peab saama end loominguliselt väljendada.	3,70	0,72	2	5
193. Tal on elav kujutlusvõime	3,69	0,68	3	5
16. Usub, et pere tuleb kõigest muust ettepoole seada.	3,67	0,81	2	5
67. Suudab enda eest seista.	3,67	0,90	1	5
157. Teistega rääkimine annab talle energiat.	3,67	0,68	3	5
29. Suhtub kõikidesse rahvustesse ja religioonidesse võrdselt.	3,66	0,79	1	5
111. Muusika haarab teda endasse.	3,65	0,70	2	5
130. On tavaliselt aktiivne ja energiast pakatav.	3,65	0,72	1	5
182. Talle meeldib flirtida.	3,65	0,75	1	5
119. Talle meeldivad seltskondlikud üritused.	3,64	0,70	3	5
37. Suudab oma soove ja tahtmisi kontrollida.	3,63	0,82	2	5

179. Leiab kergesti sõpru.	3,63	0,68	2	5
12. Teda huvitavad paljud asjad.	3,60	0,70	2	5
55. Armastab uusi asju õppida.	3,60	0,66	3	5
142. Peab traditsioone tähtsaks.	3,60	0,76	2	5
196. Usaldab teisi.	3,60	0,68	2	5
137. Talle meeldib lugeda.	3,59	0,71	1	5
79. On oma eluga rahul.	3,58	0,88	1	5
167. Toetab liberaalset maailmavaadet.	3,58	0,70	3	5
38. Suudab kergesti inimesi mõjutada.	3,57	0,79	2	5
197. Tal on tihti lõbus.	3,57	0,70	1	5
23. Pingutab väga kõvasti, et olla edukas.	3,55	0,84	2	5
156. Talle meeldib teistega koostööd teha.	3,55	0,60	2	5
53. Hakkab kergesti nutma.	3,53	0,70	2	5
46. On oma suhetega rahul.	3,51	0,78	2	5
148. Tõstab teiste vajadused enda omadest ettepoole.	3,51	0,90	1	5
186. Armastab luksust.	3,51	0,75	2	5
175. On spirituaalne inimene.	3,50	0,67	1	5
36. Ta õpib kiiresti.	3,49	0,67	2	5

49. Tal on kerge enda üle naerda.	3,49	0,81	2	5
72. Töötab, kuni tulemus on täiuslik.	3,48	0,79	2	5
143. Soovib, et teda nähakse korraliku ja tavapärase inimesena.	3,48	0,70	2	5
60. Jääb pingelistes olukordades rahulikuks.	3,47	0,88	1	5
121. Talle meeldib uusi kohti külastada.	3,47	0,65	2	5
105. Enamik inimesi meeldivad talle.	3,46	0,70	2	5
107. Talle meeldib inimeste hulgas silma paista.	3,46	0,79	2	5
127. Peab ennast oma vanuse kohta terveks.	3,46	0,76	1	5
150. Talle meeldib väga, kui teda tunnustatakse.	3,46	0,69	2	5
5. Räägib palju.	3,44	0,80	1	5
56. Peab lugu autoriteetidest.	3,44	0,67	1	5
96. Teeb asju loogilises järjekorras.	3,44	0,70	2	5
139. Tema tundeid on lihtne haavata.	3,44	0,82	1	5
7. Kohaneb kiiresti uute olukordadega.	3,42	0,77	1	5
106. Tunnistab kohe, kui on vea teinud.	3,42	0,70	1	5

181. Muretseb, mida teised temast mõtlevad.	3,42	0,83	1	5
8. Teda peetakse elutargaks inimeseks.	3,41	0,77	1	5
89. Talle meeldib olla osa meeskonnast.	3,41	0,60	2	5
11. Usub saatuse jõusse.	3,40	0,73	1	5
129. Ta ei kannata tülisid.	3,40	0,74	1	5
171. Talle meeldib nuputada üha uusi viise, kuidas asju teha.	3,38	0,72	2	5
159. On häiritud, kui asjad pole õiges kohas.	3,37	0,77	1	5
45. Ta meeleolu muutub tihti.	3,36	0,78	1	5
87. Hakkab kohe pihta, kui on vaja midagi ära teha.	3,35	0,70	1	5
128. Tal on liiga palju tegemist.	3,33	0,80	1	5
154. On pidevalt millegi pärast mures.	3,32	0,78	2	5
26. Oskab raha kokku hoida.	3,29	0,72	1	5
52. Armastab põnevust.	3,29	0,69	1	5
189. Ta ei jäta töid pooleli.	3,29	0,76	1	5
42. Kulutab enam raha, kui ta peaks.	3,28	0,88	1	5
83. Tal on raske otsustada.	3,28	0,73	2	5
125. Töötab kõvasti.	3,28	0,76	1	5

183. Vajab pidevalt kinnitust, et kõik on korras.	3,27	0,87	1	5
166. Ta ei jää kunagi hiljaks.	3,26	0,78	1	5
57. Võtab asjade juhtimise enda kanda.	3,25	0,93	1	5
2. Usub, et kõvasti töötades suudavad inimesed kõike saavutada.	3,23	0,76	1	5
73. Tahab ise kõigega hakkama saada.	3,20	0,95	1	5
132. Satub kergesti stressi.	3,17	0,72	2	5
51. Tema meelest ei tohiks kunagi valetada.	3,16	0,70	1	5
151. Kasutab edu saavutamiseks meelitusi.	3,16	0,86	1	5
9. Ta ei anna kergesti kiusatustele järele.	3,15	0,77	1	5
170. Elu on tema vastu väga lahke olnud.	3,15	0,86	1	5
176. Talle meeldib keerulisi probleeme lahendada.	3,15	0,77	1	5
94. Tal on alati kiire.	3,14	0,78	1	5
110. Peab ennast tavaliseks inimeseks.	3,14	0,72	1	5
191. Kardab, et teda jäetakse üksi.	3,13	0,87	1	5

82. Kulutab palju aega, mõeldes tehtud vigadele.	3,12	0,85	1	5
126. Teda huvitab teadus.	3,12	0,71	1	5
33. Teda peetakse isemoodi inimeseks.	3,10	0,73	1	5
155. Uued olukorrad tekitavad temas ärevust.	3,10	0,68	2	5
187. Teeb kogu aeg nalja.	3,10	0,70	1	5
70. Ta ei lase oma tunnetel ennast kergesti mõjutada.	3,08	0,94	1	5
100. Ta tähelepanu on lihtne kõrvale juhtida.	3,08	0,70	1	5
161. On tihti väsinud.	3,08	0,67	1	5
108. Kardab paljusid asju.	3,05	0,70	1	5
124. Vihkab millegi järel ootamist.	3,03	0,70	1	5
131. Usub, et kõike saab teaduslikult seletada.	3,03	0,75	1	5
58. Tema jaoks on lihtne teisi manipuleerida.	3,02	0,83	1	5
198. Tunneb tihti, et teised ei mõista teda.]	3,02	0,81	1	5
34. Ta ei kõhkle, kui on vaja ebapopulaarne arvamus välja öelda.	3,01	0,94	1	5

178. Teda vaevab tihti süütunne.	3,01	0,85	1	5
13. Tal on tugev soov seksi järele.	3,00	0,66	1	4
61. Ta huvid muutuvad kiiresti.	3,00	0,66	1	5
99. Kurdab harva millegi üle.	2,99	0,82	1	5
145. Ta ei pea ennast usklikuks inimeseks.	2,99	0,48	1	5
74. Väldib inimeste ees sõna võtmist.	2,98	0,63	1	5
32. Tahab olla juhirollis.	2,96	0,77	1	5
35. Talle ei meeldi rutiin.	2,96	0,57	2	5
65. Lükkab otsustamist edasi.	2,96	0,69	1	5
158. On tihti rahutu.	2,95	0,73	1	5
163. Teda ei häiri, kui tema kulul nalja tehakse.	2,95	0,89	1	5
59. Tunneb tihti üksildust.	2,94	0,77	1	5
76. Oskab reeglitest mööda hiilida.	2,94	0,77	1	5
10. On terava keelega.	2,92	0,94	1	5
188. Vajab tihti abi.	2,92	0,82	1	5
168. On kiire teiste kohta hinnangut andma.	2,91	0,75	1	5
122. Tunneb tihti, et teised naeravad ta üle	2,90	0,83	1	5

või räägivad
temast.

17. Muutub kahtlustavaks, kui keegi on tema vastu lahke.	2,89	0,73	1	5
152. Parandab kohe, kui keegi midagi valesti teeb või ütleb.	2,89	0,81	1	5
18. Püüab teistest rohkem saavutada.	2,88	0,75	1	5
86. On tihti õnnetu.	2,88	0,74	1	5
54. Teeb tormakaid otsuseid.	2,87	0,90	1	5
63. Tunneb tihti, et olukord on täiesti lootusetu.	2,87	0,65	1	5
90. Talle meeldib poliitika üle arutleda.	2,85	0,76	1	5
134. Katkestab tihti töö, kui see liiga raskeks muutub.	2,85	0,73	1	5
30. Arvab, et peame kurjategijaid karmilt karistama.	2,83	0,72	1	4
138. Võtab riske.	2,83	0,89	1	5
81. Ta ei mõtle eriti seksist.	2,82	0,76	1	5
113. Tunneb harva piinlikkust.	2,80	0,77	1	5
3. Unustab tihti asju ära.	2,79	0,66	1	4
80. Käib peale, et oma tahtmist saada.	2,79	0,87	1	5

114. Väldib muutusi.	2,78	0,71	1	5
165. On allaheitlik inimene.	2,78	0,71	1	4
147. Mässab autoriteetide vastu.	2,77	0,74	1	4
162. Muretseb harva.	2,77	0,71	1	4
20. Arvab, et tal on alati õigus.	2,73	0,88	1	5
195. Tal on raske teistele andestada.	2,72	0,82	1	5
21. Tal on tihti igav.	2,70	0,68	1	4
50. Tunneb, et ta elus puudub siht.	2,70	0,75	1	5
93. Talle ei meeldi endast rääkida.	2,70	0,81	1	5
140. Võimaluse korral kipub ta kiitlema.	2,67	0,79	1	5
173. Tal on madal enesehinnang.	2,66	0,92	1	5
136. Eelistab olla üks.	2,65	0,67	1	4
75. On tuleviku osas pessimistlik.	2,64	0,82	1	5
164. Maksab kätte, kui keegi teda solvab.	2,64	0,91	1	5
97. Talle meeldib võistelda ja ta teeb kõik, et võidaks.	2,62	0,81	1	5
22. Imetleb, kui keegi eriti osava pettusega hakkama saab.	2,60	0,88	1	5

47. Tahaks, et tal oleks teistest enam võimu.	2,59	0,83	1	5
6. Provotseerib teisi lihtsalt selleks, et näha nende reaktsiooni.	2,57	0,92	1	5
95. Tegutseb ilma enne järele mõtlemata.	2,57	0,82	1	4
66. Ta ei salli nõrku inimesi.	2,55	0,86	1	5
41. Talle ei meeldi luule.	2,54	0,65	1	4
104. Väldib filosoofilisi arutelusid.	2,54	0,73	1	4
24. Väga harva saab asjadega õigeks ajaks valmis.	2,52	0,79	1	5
149. Usub, et on teistest parem.	2,52	0,83	1	5
98. Laseb teistel ennast ära kasutada.	2,49	0,94	1	5
141. Süüdistab teisi, kui midagi valesti läheb.	2,49	0,86	1	5
1. Vihastab kergesti.	2,47	0,79	1	5
144. Kasutab teisi inimesi enda huvides ära.	2,46	0,92	1	5
14. Väldib kohustusi.	2,44	0,79	1	5
84. Teda häirib, kui teised on edukad.	2,44	0,78	1	4
116. Ennekõike huvitab teda raha.	2,44	0,76	1	4

43. Miski ei tekita temas elevust.	2,40	0,71	1	4
192. Kasutab edu saavutamiseks pettust.	2,38	0,85	1	4
101. Ta tuba on sassis.	2,36	0,87	1	5
19. Karjub teiste peale.	2,35	0,87	1	4
71. Murrab oma lubadusi.	2,35	0,83	1	5
153. Armastab ohtlikke olukordi.	2,35	0,79	1	4
109. Tekitab endale vaenlasi.	2,33	0,88	1	4
190. Valetab tihti.	2,29	0,86	1	4
172. Tal on raske kiindumust väljendada.	2,28	0,76	1	4
135. Talle ei ole vaja lähedasi sõpru.	2,22	0,81	1	4
123. Võrreldes sookaaslastega, on ta mõnevõrra mehelikum inimene.	2,11	0,83	1	5
88. Tahab, et teda kardetaks.	2,01	0,97	1	5
120. Ta ei hooli teiste vajadustest.	2,01	0,88	1	5
194. Naudib teistele haiget tegemist.	1,97	0,94	1	4

Märkus. *M*= keskmine; *SD*= standardhälve; *min*= miinimum; *max* = maksimum

Käesolevaga kinnitan, et olen korrekselt viidanud kõigile oma töös kasutatud teiste autorite poolt loodud kirjalikele töödele, lausetele, mõtetele, ideedele või andmetele.

Olen nõus oma töö avaldamisega Tartu Ülikooli digitaalarhiivis DSpace.

/Kristel Lall/